

SZÍRIA TITKOS SZEKTÁI

KÉT KÖZLEMÉNY,

IRTA

DR. SZÖRÉNYI TIVADAR

**A M. TEOZÓFIAI TÁRSULAT BESANT-PÁHOLYÁNAK KIADÁSA.
BUDAPEST, 1916.**

SZÍRIA TITKOS SZEKTÁI.

1. A libanoni drúzokról.

Mohamedán barátaink birodalmában, alig 8-9 napi távolságra tőlünk – a Libanonban – mind a mai napig él egy tekintélyes számú nép, melynek hite, világnézete mély misztériumba van burkolva. E népről, melyet rendszeren *drúznak* hívnak – ők maguk másképp nevezik magukat – kívánok önökkel egyet-mást közölni.

Mielőtt azonban közleményem tárgyára térnék, néhány sorban meg kell emlékezni egy kiváló teozófus testvérünk emlékéről. Cooper-Oakley Izabella ez a testvérünk, aki még fizikai síkon való működése idejében arra kért, hogy dolgozzam fel a drúzokról szerzett tapasztalataimat. Én megígértem neki. Tartozásomat sajnos, csak ma tudom leróni, amikor már nincs közöttünk. Gondoljunk szeretettel és hálával reá!

*

Idestova huszonöt éve annak, hogy Jeruzsálemben voltam állomáshelyen. Ott tartózkodásom második évében maláriába estem. Az alattomos váltóláz a szent város majdnem minden lakóját kikezdi. Engem sem kímélt meg és hűsítő gránátalma, friss datolya, illatos banán helyére keserű kinin kezdett asztalomra kerülni.

Végre is éghajlat-változtatásra kellett magam szánnom. Jaffán tengerre szálltam és az örök hóval fedett Libanon és Antilibanon magas bércei közé indultam.

Napkelte volt, amikor a Libanont hajónkról megpillantottam.

Kezdetben a feltűnedező hegység körvonalait a fellegeken áttörő napsugarak bűvös játékának tartottam, de csakhamar örök-emlékezetű fenséges panoráma tárult szemeim elé. Felhő bevesző impozáns hegység ibolyába játszó, egetverő ormairól ragyogó hó sugárzott le, a bércek aljában zöld pálmaligetek terültek el oldalt, mintha csak a tengerből nőne ki, Bejrut városa kupoláival, minaretjeivel és kertjeivel és ez élő, mosolygó kép mögött a síri csendes sivatag sárgás-barna homoktengere. Gleccser és pálma – sivatag és oázis – nyüzsgő város és végtelen tenger egy képen!

Bejrutból a Libanon és Antilibanon hegyein keresztül utam Damaszkuszba vezetett, ahol 3 hónapot töltöttem és innen tettem tanulmányi kirándulásaimat a hegyek közé.

Damaszkusz – kelet gyöngye, szemefénye, az Antilibanon keleti részének tövében 690 m. magasságban fekszik. Már Ábrahám idejében virágzó város volt és az írás szerint Isten Ádámot e vidék veres földjéből gyúrta.

Egyik külvárosában, a városfalakon kívül fekvő Meidánban ismerkedtem meg először a drúzokkal. E külváros, mely jóval nagyobb a városnál, néprajzi tanulmányok szempontjából rendkívül érdekes. Temetőjében fekszik Mohamed Fathme lánya és a próféta több más családtagja, és itt csoportosul évenként a nagy szent karaván, hogy üdvözítő útjára Mekka felé induljon.

Itt Méidánban van egész Arabisztán gabonakereskedő helye és vásárja. Ily vásárok alkalmával Szíria, Mezopotámia, Palesztina különböző fajú és vallású népei sűrű sürgő-forgó csoportokban,

élénken hadonászva lármás hangon alkudoznak egymással és festői látványt nyújtanak a szemlélőknek.

Egészen el voltam merülve a mindenféle viseletbe öltözött népfajok nézésébe, midőn kísérom, egy maronita gyógyszerész egy csoportra terelte figyelmemet, amely néhány asszonyból és férfiből állott. Egy talpig fehérbe burkolt nő észreveszi, hogy szemem rámered, mire gyorsan betakarja eddig fedetlen arcát, de oly formán, hogy balszeme szabadon maradt. A csoport néhány férfitagja napbarnított arcú, erős, izmos, nyugodt modorú, önérzetesnek látszó alak; fejükön hófehér kendővel körülcsvart turbán, vállukon fehér és fekete sávós gyapotsuba.

Ezek azok a hírhedt drúzok – mondja gyűlölettől remegő hangon kísérom – akik 1860-ban oly kegyetlen vérengzéssel öldösték le a keresztényeket!

Az 1860-iki damaszkuszi kereszténymészárlás alkalmával a drúzok – a fanatikus mohamedánoktól felusziútván – a velük állandóan hadilábon álló katolikus maronitákra támadtak és ezrével öldösték le őket, A Libanonban 10000, Damaszkuszban 6000 keresztényt koncoltak fel.

Hogy a drúzoknak ezt a kegyetlen, gyilkos fellépését jobban megérthessük és hogy tárgyilagos ítéletünkben e visszataszító cselekedetük félre ne vezethessen, pillantsunk kissé vissza az indító okokra és rántsuk le a leplet a rejtve maradt felbujtókról. A keresztény mészárlásról 28 évvel annak megtörténte után, a helyszínén oly egyénektől kaphattam felvilágosításokat, akik e rémes időt személyesen átélték. Ezek – nagyobbára francia érzelmű keresztény arabusok – a leghatározottabban Angliát okolták a sajnálatos eseményekért.

Az angolok nem bírták elviselni, hogy Szíriában a franciák mind a politika terén, mind a kereskedelemben nagy fölényben voltak. Mivel arra nem számíthattak, hogy megnyerjék a maronita katolikusokat – ezeket évszázados, a kereszties hadjáratig visszanyúló kötelékek fűzték Franciaországhoz – oly módon igyekeztek céljukat elérni, hogy az eddig egyetértésben élő népek közt vallási és faji ellenségeskedést kezdtek szítani. 1840 körül erős protestáns propagandával próbálkoztak. Ez azonban nem járt eredménnyel. Ekkor a mohamedánok és keresztények, de különösen a drúzok és maroniták közt igyekeztek az egyenlenség csíráit elvetni, Az angolok arra számítottak, hogy ha uralomra tudják juttatni a drúzokat, akkor a maroniták elnyomásával a franciák szíriai fölénye is megszűnik. Rábírták tehát a magas portát, hogy a vegyes területeken lakó keresztényeket rendelje a drúzok fennhatósága alá. Ez az intézkedés viszont a franciákat nem hagyta nyugodni és sikerült is később keresztülvinniük, hogy a drúz kormányzón kívül maronita helyettes kormányzó is legyen. Szóval a drúz és maronita viszálykodás mögött Angliának Franciaországgal való mérkőzése lap-pangott,

A Libanonban 5 éven keresztül anarchikus állapotok uralkodtak. A porta sehogy sem tudott rendet teremteni. Végre úgy oldották meg a kérdést, hogy a két népet különválasztották egymástól és mindegyiknek külön kormányt adtak. Mindegyik kormány 10 tanácstagból állott. Az egyik feje egy drúz emír volt, a másiké egy keresztény kormányzó. Mindkét tanácsba pedig 2 drúz, 2 maronita, 2 melkita, 2 görög és 2 mohamedán tagot választottak A keresztények így többségben voltak, amibe a drúzok sehogy sem akartak belenyugodni. Elkeseredésük nőttön-nőtt. A mohamedánok – akik között különösen a krimi háború óta a keresztény-gyűlölet erősen lánggra lobbant – az elkeseredett drúzokat a keresztények ellen kezdték lázítani és ennek tragikus vége a kitört kereszténymészárlás lett. Ebben a vérfürdőben angol, amerikai és protestáns áldozat nem volt.

Az előadott események az 1840-60 közötti időben játszódtak le.

Térjünk át ezek után a mai drúzokra. E rejtélyes néptörzshöz tartozók száma százezer körül lehet. Damaszkuszban vagy hatezer lakik, a többi pedig szétszórtan az Antilibanon ormain és völgyeiben elterülő falvakban és a Libanon déli lejtőjén. Emírek vagy sejkék főnöklete alatt patriarchális életet élnek, adót fizetnek ugyan a magas portának, de egyébként függetlenek.

Mint általánosságban a hegyi népeknél, náluk is erősen kifejlődött a szabadság és függetlenség érzete és ennél a vonásuknál fogva nagyon elütnek Kelet többi népeitől. Modoruk rokonszenves, beszédük édeskés, nyelvezetük válogatott, soha durva, illetlen szó, soha átkozódás ajkukról nem hallatszik. Idegennel szemben barátságosak, vendégszeretők. Vendégszeretetükben gyakran volt

részem és keleti gyűjteményemnek nem egy érdekes tárgya emlékeztet ma is a drúzok közötti bo-lyongásaimra és e nép nemes gondolkodására.

Az Antilibanon magas hegycsúcsain épült festői, csinos tiszta drúz falvakba tett kirándulásaimra élvezettel gondolok vissza.

Vonzó hatással voltak rám különösen az asszonyok és lányok. Kiültünk a ház elé egy fa tövébe, asszony, leány, gyerek körülöttem és beszélgettünk, azaz ők csevegtek, én meg, olykor-olykor fej-
jemmel bólintva csak hallgattam és néztem, néztem őket. Amit nyelvükből nem értettem, azt lel-
kükből véltem megérteni. Mindegyikük kedveskedni akart valamivel, és miközben a szó szoros ér-
telmében tejjel-mézzel árasztottak el, én teljesen átengedtem magam az idegenszerű és szokatlan
környezet varázsának – igézetének.

A drúz faj eredetét illetőleg eltérőek a nézetek. Hammer azt állítja, hogy a drúzok a régi
mardusok ivadékai, akiket görög császárok telepítettek a VI. században a Kaszpi tenger mellől Szí-
riába.

Mackenzie szerint még csak a X. században kerültek a Libanonba és arabs meg kurd eredetűek.
Én azt tartom valószínűnek, hogy a drúzok talán egy oly régi mohamedán szektának a leszármazot-
tai, akik nem vetették alá magukat a Koránban előírt összes vallási parancsoknak és így üldöztetés-
nek kitéve a magas hegyek közé menekültek. Úgy képezem, hogy Mohamed halála után, amikor az
iszlám még nem volt eléggé konszolidálva, az éppen ennek a vallásnak a terjesztése által felszított
tudásvágy következtében sokan megismerkedhettek a régi görög bölcsellett, a hindu és ősegyipto-
mi tanokkal, a kaldeai mágiával és más titkos doktrínákkal, és e tudományágak mindenestre sokkal
mélyebb benyomást gyakorolhattak egyesekre, semhogy az iszlám parancsait és dogmáit minden
kritika nélkül követni tudták volna.

Az iszlám ugyanis lényegében nagyon józan, hogy ne mondjam prózai vallás. Semmi poétikus
árnyalat, semmi szimbolizmus, semmi kapocs a természeti tüneményekkel. Amellett a próféta pa-
rancsolatai, pl. a szigorú böjtök, a túl gyakori imák, a borivási tilalom stb. nagyon nyomasztók.

Ezek tehát ellentétbe kerültek a buzgó vakhívókból álló többséggel és ezért oda menekültek, ahol
leginkább lehettek biztonságban az üldözők elől – a magas hegyek közé. A Libanonba kerülve teljes
szabadságot élvezhettek és ennek köszönhető, hogy ősi tanaikat mind a mai napig idegen befolyás-
tól menten tudták megőrizni.

Vallásukat tekintve a drúzok mohamedán gnosztikusoknak mondhatók. Ősi keleti istentisztelet
nyomai mellett görög világnézet, perzsa mágizmus, keresztény, zsidó, mohamedán tanok keveréke
található hitükben.

Történelmi források szerint a drúzok vallásra nézve Hakim követői. Hakim Biamri Allah egyip-
tomi kalifa volt és Kr. u. 1000 tájt uralkodott. Istentől megszállottnak képzelte magát és híveit a Ko-
rán parancsolatai alól feloldotta. Egyik legkedvesebb szolgája, Mohamed el Darzi, – innen ered a
drúz elnevezés – Hakim prófétájává szegődött és lelkes propagandával azt akarta a hívőkkel elhitet-
ni, hogy Hakim a reinkarnálódott Ali. A nép azonban fellázadt és e harcban Darzit megölték.

Darzi nyomdokába egy Hamza nevű perzsa mágus lépett. Hívei között felette misztikus tanokat
hirdetett. Hakimot Istennek tartotta, elődjét, Darzit pedig átokkal sújtotta.

Itt említem meg, hogy, a mai drúzok a drúz elnevezést sértésnek tekintik és „Hamza tanítványai-
nak” hívják magukat.

Hamza misztikus hittételeit egyik tanítványa foglalta rendszerbe és e rendszer 7 könyvre oszló
111 értekezése a drúzok szentírása.

Tanaikat nagy titokban őrzik a drúzok. Abból, ami idővel kiszivárgott, megállapítható, hogy
alapdogmájuk az egyisteniség. Isten láthatatlan, meg nem érthető, kezdet és vég nélküli, tökéletes, ő
az élet esszenciája. Az igaz Istent csak a drúzok képesek felismerni, mert számukra alkalmilag em-
beri alakban manifesztálódik. Isten utolsó reinkarnációja Hakim volt, aki Hamza kezébe tette le a
világbölcsséget, Hamza pedig előfutárja volt az utolsó manifesztációnak, a bölcsség megteste-
sülése, messiás, isteni hatalommal felruházva minden létező fölött. Krisztus lelke a Hamzáé volt.

A drúzok hisznek az újraszületésben. Szerintük az emberi lelkek száma változatlan marad. Ha
egy ember meghal, a lelke egy újdonszült gyermekbe megy át.

Hét parancsolatuk van. Ezek: 1. Isten egységessége, 2, Az igazság magasztossága. 3. Türelem a vallási felfogásban. Mindenkinek meg lehet a saját véleménye, 4. A felebarátokat jellemük és érdekük szerint tisztelni kell. 5. Isten határozatának vak követése, 6. A test, lélek és szellem szüzi tisztasága. 7. Egymást mindenkor kölcsönösen támogatni kell. A drúz vallásnak nincsenek papjai és nem mindegyik drúz ismeri a vallását. Vannak a titkos tanokba beavatottak – akol a nevük – ami arabul bölcsességet jelent és vannak be nem avatottak – dzsohalok.

A beavatottak titkos szövetséget, illetve ezoterikus társaságot képeznek és 5 fokba vannak osztva, amely az 5 misztikus elemet jelképezi. Az akolok négy főtudós vezetése alatt állnak. A nép nagy tiszteletben tartja őket. Önzetlenül, díjazás nélkül működnek. Ezek soha nyilvános mulatságban részt nem vesznek, bort, dohányt nem élveznek, soha esküt nem tesznek, sokat böjtölnek és egyedüli életcéljük az, hogy szentkönyveik bonyolult szellemébe minél jobban behatolhassanak. A beavatottak közt asszony is van. Ezek ékszert nem hordanak, komoly, szerény viselkedésűek és titoktartásra kötelezik magukat,

A dzsohaiok, azaz be nem avatottak, vallás dolgában igen alacsony fokon állnak. Imát nem ösmernek, böjtöt nem tartanak, isznak bort, esznek sertéshúst. A keresztények közt élők kereszténynek, a mohamedánok között lakók mohamedánnak vallják magukat. Egynéhány titkos jelet mégis ismernek, amelyek révén drúzokként igazolhatják magukat.

Istentiszteletet a drúzok, illetve csakis az akolok minden csütörtök este, két órával naplemente után tartanak. Félreeső helyen, naggyobbára hegycsúcsokon gyűlnek össze és öröket állítanak fel, hogy meg ne lephessék őket. A beavatott asszonyokat függöny vagy deszkafal különíti el a férfiaktól, úgy, hogy nem láthatók, de mindent hallhatnak. Az istentisztelet kezdete közgyűlés jellegű. Először közügyekről, kormányzók, bírák, hivatalnokok viselkedéséről számolnak be. Azután feláll egy szónok és érces hangon felolvás a szentkönyvekből egy-egy szakaszt és értelmezi, magyarázza. Ezt harcias tartalmú himnuszok eléneklése követi. Ének után rituális étkezés következik; fogásai: méz, szárazgyümölcs, füge, mazsolaszőlő, dió és kalács. Mindezt magukkal hozzák és közösen fogyasztják el. A közös étkezés után az ötöd- és negyedfokú akolok távoznak és kezdődik a harmadfokú értekezlet, amely szintén szentkönyv magyarázatból áll. Ezt befejezve, a harmadfokúak is elmennek, majd nemsokára a másodfokúak és végül már csak a fő bölcsök maradnak együtt. Az egész gyűlés vagy szertartás 3 óra hosszat tart.

A főakolok időről-időre kirándulnak a hegyek közé egy olyan helyre, amelyet csak ők ismernek, ahol állítólag egy óriási földalatti barlangjuk van, teli gazdagon díszített nagy termekkel, kápolnával és cellákkal. A szentélyben rengeteg sok művészi kivitelű régi arany és ezüst edény van felhalmozva. Ezekben a rejtett helyiségekben több napra terjedő ünnepi szertartásokat végeznek. Szertartás közben megjelenik Hamza szelleme és ettől nyernek oktatást a hívek. Együttlétük egész ideje alatt, különösen éjszaka a legcsodálatosabb mágikus jelenségek nyilvánulnak meg.

Ha valaki azt szeretné, hogy akollá avassák – minden drúzoknak, nőnek, férfinak egyaránt joga van hozzá – előzőleg hosszú és szigorú próbákon kell átesnie. Az iniciálás szertartása rendszeren pénteki napon, a legnagyobb titokban szokott lefolyni.

Blavatsky „Isis unveiled” c. művében egy Rawson nevű festő és keleti utazó levelét közli, aki beavatásának egyes megengedett részleteit Blavatsky tudomására hozta. A levél annyira érdekes, hogy kivonatosan elmondom. Az 1877-ben New Yorkból kelt levélben Rawson azt írja, hogy nála kivételes engedély révén e próbák csak egy hónapig tartottak. Ez alatt az egész idő alatt egy beavatott felügyelete alatt állt, aki bizonyíthatta, hogy pontosan betartotta-e a rituális étkezést, a mosdásokat és egyéb előírásokat. Ez a felügyelő egyúttal kioktatta a rituáléra, amelyet időről-időre dialógus és ének alakjában vele gyakorolt.

Az iniciáció szertartása olyan természetű, hogy mindkét nem részt vesz benne. A beavatás napján hajnaltól estig szigorúan kell böjtölni és a szertartás kezdettől végig a csábítások és kísértések hosszú sorából áll. Ezeknek az a céljuk, hogy a jelölt kitartását mind fizikai, mind mentális tekintetben próbára tegyék. Íme a kísértések néhány formája. Az éhező és szomjazó neofita elé – mintha véletlenül történnék – csupa ínycsiklandozó étel és ital kerül, és ez mind olyankor történik, amidőn azt hiszi, hogy egyedül van. De ez még nem a legnagyobb kísértés. Nehezebb tűzpróba volt, amikor

a szertartásnál közreműködő hét papnő – egynek, a legbájosabb és legfiatalabb kivételével – visszavonult. Az ajtót kívülről rázárták a neofitára és egy félóráig átengedték reflexióinak. Ez alatt a bájos vesztaszűz minden szirént megszegyenítő ügyességgel megkörnyékezi, szerelmes tekintetekkel, csábító szóval kér, könyörög neki, hogy boldogítsa őt. Jaj annak, aki elcsábul. Titkos rejtekből száz szem nézi és csak tapasztalatlan neofita hihette, hogy egyedül van.

A sikeres iníciáció fő eredménye – Rawson szerint – egy látszólag mentális illúzió vagy fél-alvó állapot, amelynek tartama alatt a neofita oly embereket látott vagy vélt látni maga körül, akik távol vannak. Rawson olyan embereket látott maga körül, akikről tudta, hogy sok ezer mérföldre vannak tőle. E jelenség okát nem tudja megfejtetni. Közvetlen naplemente előtt, miközben a vezető beszélt és a társaság a szomszéd szobában énekelt, homályos helyiségben jelentek meg előtte ismerősei. Ezek a víziói másnap és máskor is jelentkeztek. Rawson meg van róla győződve, hogy semmiféle machináció nem történt és hogy a felügyelője hangján kívül más eszköz nem működött közre. E víziók más helyen is létrejöttek. Említi Rawson, hogy Jeruzsálemben egy zsidó kereskedő leánya, aki iníciált „nővér” volt, bárkinél létre tudta hozni e jelenséget, ha az illető életmódjában néhány hétig szigorúan alkalmazkodott a rend szabályaihoz. Az igazi titok a cselekvésben rejlik és több iníciált személy közreműködését igényli. A drúz rituáléban a borjúnak is jut valami szimbolikus szerep. Damaszkuszban azt beszélték, hogy egy főakol minden istentiszteletre egy aranyból vagy ezüsből öntött szobrot hoz magával, amely egy tátott szájú borjút ábrázol és ezt nagy titokzatossággal rejtegetik. Mivel borjúhúst esznek, borjúbőr papucsot hordanak, bizonyára nem a borjúnak szól ez a kultusz.

A drúzok nyelve az arab. Sajátos titkos jeleik vannak: kéznyújtás, köszöntés, mozdulatok, kérdések és feleletek, amikről egymásra ismernek. Azt kérdik pl. „Vetnek-e a ti földműveseitek Ehlileds magot?” A kérdező, ha beavatott, így válaszol: „Igen, vetnek a hívők szívébe!”

A drúzok egynejeük. A nő egyenlő jogú a férfival, vagyonuk közös. Földműveléssel foglalkoznak. A nők jóra való, szemérmesek, erkölcsösek, amit annál is inkább ki akarok emelni, mert ellenséges oldalról az ellenkezőjét terjesztik. Említettem ugyanis, hogy titkos összejöveteleik alkalmával férfi, nő vegyest vesz részt a rituáléban és e körülménynek a tömeg erkölcstelen háttérrel tulajdonít. Még sok más rágalommal is illetik a drúzokat, egyrészt gyűlöletből, másrészt azért, mert a Libanon vidékén még sok mindenféle szekta él és ezeket azonosítják, illetve összetévesztik a drúzokkal.

Végezetül még a Hamza szó jelentőségére kívánok kitérni. Hallottuk, hogy a drúzok Hamza tanítványainak nevezik magukat és hogy Hamza okkult tanai képezik e nép szentírását.

Blavatsky Secret Doctrine-jának Kozmogenezisében, semmi összefüggésben ugyan a drúzok Hamzájával, e szóra bukkantam: „Hamza.” Halljuk csak, hogy milyen vonatkozásban. Azt tárgyalja Blavatsky, hogy a hindu irodalom legrégebb kézirataiban a meg nem nyilatkozott absztrakt istenségnek neve nincsen. Rendesen „Ez” (Dieses); a szanszkritban Tatnak nevezik és mindazt jelenti, ami volt, van és lesz.

A szanszkrit kommentárokból a legfelsőbb princípium megjelölésére sok kifejezést lehet találni. Többek között e szót: Kala-Hamza vagy Káli Hamza, ami lefordítva fekete hattyút jelent.

Blavatsky azt mondja, hogy Hamza annyit tesz, mint Aiham-za: – én ő vagyok, más beosztás szerint So-hamnak olvasható – ő = én.

Ez az egy szó – mondja továbbá Blavatsky – azok részére, akik értik a bölcsesség nyelvezetét, az össz-misztériumot foglalja magában, azt a tant, amely szerint az emberi lény azonos az isteni lény-nyel.

Hamza akár „én = ő”-t, akár fekete hattyút jelent, mindenesetre fontos szimbólum és azonkívül isteni bölcsességet is jelképez.

Exoterikus céloknak Hamza – mint minden hindu tudja – mesebeli madár, amely, ha vízzel kevert tejet kapott, el tudta választani a tejet a víztől, a tejet megitta, a vizet otthagya. A tej a szellem, a víz az anyag szimbóluma. A Hamza madár tehát a veleszületett bölcsességet allegorizálja.

A Bhagavata Purana egy Hamza nevű kasztról tesz említést, a Himalájában pedig egy hegyláncnak a neve Hamza, amely hegyet vonatkozásba hoznak a vallási misztériumokkal és iniciációkkal összefüggésben levő eseményekkel.

A vázolt etimológiai adatok arra a feltevésre készítetnek, hogy a drúzok Hamza nevű messiása és a hindu hamza fogalom között összefüggésnek kell lennie.

Hamza ugyan a történelmi kútforrások szerint perzsa mágus volt, én azonban azt hiszem, hogy az etimológiai kutatások gyakran értékesebbek, mint a történelemé és ezért könnyen lehetséges, hogy Hamza hindu volt, még pedig a Bhagavad Puranában említett kasztriból való, akire aztán könnyen vissza lehetne vezetni a drúz vallásba behozott hindu tanokat.

Azzal a meggyőződéssel fejezem be értekezésemet, hogy csakis a teozófia ezoterikus bölcselétének lesz módjában felderíteni a drúzok okkult vallási tanait és mágikus sikereit!

II. Nap-, hold-, Vénusz- és ördögimádók között.

A libanoni drúzokról szóló leírásomban megemlítettem, hogy Szíriában ma is létezik több olyan csodálatos néptörzs, amely ősi vallási kultuszokból egyes külső formákat teljes épségben megőrzött.

Találkoztam szíriai utazásomban napimádókkal, ördög- és Vénusz-kultuszt űző népekkel, holdimádókkal és még néhány oly kihalófélben levő szektával, amelyekről teozófiai szempontból referálni talán nem lesz érdektelen, habár egyesek vallási rituáléja annyira erkölcsstelen, arcpirító, hogy nehezen illeszthető bele egy értekezés keretébe.

Hiába tudjuk, hogy a legképtelenebb külső formák mögött is lehetnek nagy igazságok elrejtve, mégis csak elszomorító, mélyen lehangoló érzés az, midőn tapasztaljuk, hogy nagy-nagy ezoterikus bölcsességek annyira feledésbe mehettek, hogy belőlük aránylag rövid néhány évezred folyamán nem maradt egyéb, mint néhány értelem nélküli, külső, visszataszító forma!

Él Szíriában a Libanon északi részén a „Dsebel nussairiában” Antiochia és Lattakia közelében, szintúgy Damaszkusz és Baalbek környékén egy nép, amelyet *anzarije*, *naizarie*, vagy *nuzarie*-nek neveznek.

A régebbi időkben aljas rabló nép hírében állott, ma szegény tudatlan földművelők, akik előszeretettel drúznak vallják magukat, nem kis kárára a drúzok jó hírnevének.

E néppel Baalbek vidékén ismerkedtem meg és hogy közelebbről bemutathassam őket, kérem k. olvasóimat, kövessenek engem e kirándulásra.

Utam Damaszkusztól Baalbekbe, az ókor egyik világcsodájának romjaihoz, hegyen-völgyön, számos falun keresztül, lóháton jó 11 óra hosszat tartott.

Útközben láttam Ábel sírját, sőt még azt a helyet is megmutatták, ahol Káin megölte Ábelt. Tudtommal azonban nem az egyetlen sír, amelyet Ábelének tartanak keleten!

Számos római sziklába vésett feliratot láttam még és ezután egy a Libanon és Antilibanon között elterülő gyönyörű völgybe értem: Coeleszíriába.; E völgyben az Antilibanon tövében 1170 m magasságban fekszik Baalbek városa a maga csodálatos akropoliszával, amelynek eredetét illetőleg ma sincs tisztában a tudományos világ. Baalbek – a görögök Heliopolisa – ma csak rom és miként neve sejtetni enged, Baalnak, Babilon nagy Istenének, a napistennek volt szentelve.

A romokban egy nagy és egy kisebb templom ismerhető fel. Stílusuk görög-római, de több, még látható részlet arra vall, hogy a rómaiak egy, már a történelmi idők előtt fennállott és a napistennek szentelt templom helyére építették újra Heliopolist.

A nép, amely Keleten történelmi érzéssel nem bír, minden nagyobb szerű építkezést Salamon királynak tulajdonít. Baalbekről is az a hitük, hogy Salamon király dzsinnek (szellemek) segítségével emelte e nagyszerű templomot.

Valóban nem is kell nagy fantázia hozzá, hogy emberfölötti munkának tekintsük e mai romokat. Így, legjobban vésődött emlékembe egy emeletnyi magasságban falba illesztett kő, amely 20 m hosszú, 4 m magas és éppen oly vastagságú. A kövek, mint nagyobbára a salamoni építkezésnek tartott maradványoknál, a szélén csiszoltak és pontosan, rés nélkül, minden cement és vakolat mellőzésével vannak egymásra illesztve.

Baalbek városnak ma mintegy 3000 lakosa lehet. Házaik nagyobbára a romok széjjelhullott köveiből épültek és számos művészi faragású kő látható a házfalakba illesztve.

Elmerengve bolyongtam az idegen városkában, azon tűnődve, hogy mennyire nem képesek az emberi ész kiváló alkotásai, az emberi kéz remekei a mulandósággal dacolni. A leggazdagabb város, ahol egykoron kultúra, jólét, tudomány, művészet, fény, pompa uralkodott – ma sivár és pusztá. A legnagyobb műremek romokban hevernek előttem!

És amíg én a pusztulás képének elszomorító hatása alatt állok – a bennszülöttek, csodálkozva egy idegen különös ízlésén, aki élettelen kövek kedvéért közjük fárad, – összegyűlnek körülöttem. Egyiktől aprógyöngyből horgolt pénzes zacskót vásárlók, másik régi pénzeket kínál áruba.

Az asszonyok, megtudva kísérőmtől, hogy orvos vagyok, nyílt utcán konzultálnak. Tíz kar egyszerre nyúl felém, mindegyiknek a pulzusát kell fognom, mert hogy ebből az orvos mindent megtud.

Majd egy sereg, nem éppen bizalmat gerjesztő asszony és gyerek furakodik a közelembe. Izgatottan hadonászva könyörögnek hozzám, hogy jöjjek azonnal velük. Sürgős segélynyújtásról volt szó és így követtem őket.

Előtte egy férfi a nozairiék törzséből, kidülledt szemmel, elkékült arccal levegő után kapkodva. Röviddel azelőtt egy patak kristály tiszta vizéből ivott és a vízzel együtt egy apró lópiócát nyelt, amely torkában megakadt. Segítettem szegényen és honorárium fejében nozairie véren hízott apró élő emlékeket vittem magammal, még pedig szerénytelen nagy számban.

A vérszerződés eme különös fajtája révén sokat gondoltam e népre és viszont még ma is, ha eszembe jutnak a nozairiék, kínos viszketés vesz rajtam erőt!

Külsőre nézve olyanok, mint nálunk a kóbor cigányok. Tudatlanok, piszkosak, rongyosak. Polgári és vallási anarchiában élnek. Számra nézve egyesek szerint lehetnek vagy 30 ezren, mások 200.000-re becsülik őket. E számbeli eltérés oka talán abban rejlik, hogy különböző vidék szerint különböző a vallási szertartásuk, sőt egy részük drúznak adja ki magát, és így a népszámlálás nehézségekre ütközik.

Hivatalosan 4-féle nozairiét különböztetnek meg.

Egy részük a Napot imádja. Napkeltekor kelet felé fordulva, többször meghajolnak és karjaikkal oly mozgást végeznek, mintha a napsugarakat akarnák felfogni, és azokkal testüket dörzsölve, mosakodnának bennük. Ezek neve *samzie*, azaz napimádók.

Egy másik töredékük a Holdat imádja és *kamari* a nevük.

Van aztán a *Kadmusz* hegy tövében egy csoport, az u.n. *kadmusziak* vagy *kedamészek*. No, ezekkel igazán zavarban vagyok, hogyan ismertessem meg önöket lehetőleg decensül velük.

Képzelnék el egy népet, amely semmiféle vallási szertartást vagy istentiszteletet nem ismer. De egyszer egy esztendőben az asszonyok, lányok, férfiak és ifjak – az egészen öregek, úgy látszik, nem vesznek részt e ceremóniában – egy előre megjelölt faluban összegyülekeznek.

Találkozó helyük egy ablaktalan sötét odú vagy barlang. Napsugár oda be nem hatol – fölösleges is volna, mert a legsötétebb immoralitásban sýnlódó résztvevők szemének szikrát szóró fénye nekik elég világosságot vet. E durva, erkölcstelen, szexuális orgiákat űző gyülekezet ünnepnek nevezi összejövetelét, a „fénykioltás” ünnepének. E nép nyilván *Vénusz-imádó*.

Az ainzarije nép műveltebb eleme Ali kultuszt űző síita. Ezek titkos tana egy 100 kérdésből és feleletből álló katekizmusban van összefoglalva. E tan szerint a mindenható Isten utoljára Aliban volt megtestesülve; azóta eltűnt, az égbe rejtőzött, a Nap mögé és csak abban a borbán manifesztálódik, amelyet az imám istentisztelet alkalmával áldoz. Ha egy ainzarije földi testét leveti, lelke a Tejútba jut és fény-burkot kap, máshitű ember lelke állati testbe száll.

Az ainzarijék misztikus neve Ams, szentjeiknek: Alinak, Mohamednek és Selmannak kezdő betűiből összevonva. Ali az ég, Mohamed a Nap, Selmán a Hold és a csillagok: angyalok. A nozairiék eredetéről egy régi könyvben a következőket olvastam:

Élt Nazar faluban a kilencedik században Kr.u. egy öreg jámbor ember, aki folytonos imádkozás, böjtölés és szegénysége révén szent hírében állott és számos tisztelőre tett szert.

Híveinek szaporodásával népmozgalom támadt, amit a hely kormányzója rossz szemmel nézett és az öreget elzáratta.

A börtönőr egyszer lerészegedve elaludt. Ezt az alkalmat egy rabszolganő felhasználva, a börtön kulcsát megszerezte, az öreget kiszabadította és a kulcsot helyére visszatette. Másnap az őr, foglya után nézve, legnagyobb meglepetésére a börtönt üresen találta. A zár érintetlen volt és az öreg mégis eltűnt. Nem lehet másképp, az öreget az angyalok szabadították ki. De meg a büntetéstől való félelmében is célszerűnek látta ezt a meggyőződést terjeszteni.

A kiszabadult öreg szintén abban a hitben volt, hogy angyal a megmentője, napról-napra szaporodó hívőinek prédikációkat tartott és egy könyvet is írt. Ebből íme néhány szemelvény :

„Én Nazarfaluból való, láttam Krisztust, aki Isten igéje, Mohamed fia, és egyúttal Gábiel is – és ő így szóla hozzám: te vagy az, aki értelmes, te vagy az, aki igazat mond, te vagy a teve, amely a hívőket a haragtól megvédi, te vagy a teherhordó állat, amely a terheket viseli, te vagy a szentlélek. Menj és hirdesd az embereknek, hogy 4-szer hajtsanak térdet, ha imádkoznak, 2-szer napfelkeléskor, 2-szer naplementével, sört ne igyanak, bort, amennyit akarnak és húsevő állatot ne egyenek.”

Az öreg néhány év múltán eltűnt, senki sem tudta, hová lett. De a híveiből lettek a nozairiék.

Mint látható, a nozairiék eredetéről szóló régi krónika nem nyújt adatot arra, hogy az imént elmondott Nap-, Hold- és Vénusz-kultusz e népnél honnan vehette eredetét?

Megkísérlem a történelem és a teozófiai tanok segítségével egész röviden magyarázatát adni annak, hogyan jöhettek létre és miképpen maradhettek fenn a vázolt kultuszok.

Mindenekelőtt föl kell vetnem azt a kérdést, hogy tulajdonképpen honnan származnak Szíria ama lakói, akiről jelen értekezésemben szólok? A nozairiék nem bevándorolt lakók, mint pl. a drúzok, hanem ősi, elpusztult nemzetek eredeti leszármazói. Tehát Babilónia, Asszíria vagy Fönícia népének vére kell hogy folyjék ereikben.

Vessünk tehát egy rövid pillantást Babilon valláskultuszára, amely, mint tudjuk, Asszíriára is átszármazott.

Babilónia vallása két alap-princípiumon épült fel. A hím és a nőin. A hím princípiumot a Nap, a tűz és a csillagok képviselték, a nőit a termékeny föld, a víz és a Hold. Baal, a teremtő, a Nap istene volt, míg Bélit vagy Militta a Holdé.

Látjuk tehát, hogy a nap- és holdkultusz a bábelieknél megvolt. Ha a nozairieknél még ma is megvan, ez amellet szól, hogy ezek tényleg amazok leszármazottai; és hogy más vallás – mert hiszen a nozairiék, mint síiták, mohamedánok – nem irtotta ki belőlük imádatuk régi tárgyát, ezt azzal az ismert ténnyel magyarázom, hogy a síiták régebbi vallásuk hagyományait elveszni sohasem engedték. Innen van az is, hogy a síiták, aszerint, hogy mely vidékről valók, illetőleg mily kultuszt űztek, mielőtt Mohamed hívőivé szegődtek, – különböző szertartásúak ma is.

Még annak a magyarázatával tartozom, hogy miként lett a nozairiék egy része Vénuszimádó.

Babilóniában a napimádás teljes kifejlődése előtt, úgy látszik, holdkultusz dívott, éjjeli misztériumokkal és nőnemű papsággal.

Bábel holdistennőjének tiszteletére volt egy ünnep, amelynek alkalmából Babilónia asszonyai és leányai Militta templomának berkeiben oly célból gyűltek össze, hogy egyszer életükben Istennőjük tiszteletére, minden idegen férfinak odaadják magukat. Ez áldozathozatal akart lenni és ama felfogáson alapult, hogy az istenségnek minden habozás nélkül még a legdrágább kincset is fel kell áldozni.

Babilónia holdistennőjének éjjeli ünnepéből, e magasztosnak látszó vallási áldozathozatalból vélem leszármaztathatni a mai Vénuszimádók fénykioltási ünnepének szexuális orgiáit, – valamint a napsugárral való mosakodás mai alakját a napistenség misztériumára vezetném vissza.

* *

Baalbeki utam nem volt végcél. Innen folytattam utamat a *Libanon híres cédrusaihoz*, azokhoz, amelyek bölcs Salamon király óta annyi poétát inspiráltak.

Egy darabig CoeleszírIA gyönyörű virágos völgyén át haladtunk. Mindenfelé szorgalmas kezek áldásos munkája. Jó félóránYira Baalbektől dohányültetvények és gabonaföldek között egy magános oszlop emelkedik a magasba.

Vajon mit jelez e kőeremita? Ki annak ma már a megmondhatója!

E völgybe helyezi a tradíció Noé sírját. Három órai lovaglás után faluba értünk. Benne Szt. Barbara dicsőségére egy szerény maronita templom. A falu lakói túlsúlyban *maroniták*. Ezek a Libanon legrégebb lakói, már a keresztes hadjáratok idejében elismerték a pápa fennhatóságát és így tulajdonképp római katolikusok. Azonban néhány kiváltságban részesülnek. Alsó papságuk megnősülhet, istentiszteletük nyelve a szíriai, de az evangéliumot arab nyelven olvassák.

A maroniták össze nem tévesztendőek a görög katolikusokkal, akiket Szíriában melchitáknak hívnak; sem a szíriai katolikusokkal és a káldeusokkal.

A maroniták a Libanonban katonai szabad államot képeznek. Van külön katonaságuk. Bugyogós egyenruhájuk zöld turbánnal fejükön igen festői hatást kelt. Műveltségük, nevelésük francia és mindenben Frankhon védenccai.

Összesen vagy 200.000-en vannak és eredetre nézve, éppúgy, mint a szíriaiak és káldeusok, valószínűleg azon ősi szemita fajhoz tartoznak, amely faj egykoron Babilont és Ninivét alapította.

A maronita falut elhagyva törpe tölgyekből álló erdőhöz értünk és e mögött – naplóm feljegyzése szerint – életem legfárasztóbb útja kezdődött.

Sziklás, elhagyatott vad hegyi vidék, telis tele rengeteg szakadékkal. A kövek csúsztak az ember lába alatt. Lóról leszállva, órák hosszát kellett egész kopár hegyeken csúszni-mászni, amíg végre holtfáradtan faluhoz értünk. KőházaI hegyoldalon oly formán vannak építve, hogy a hegy maga a hátsó falat pótolja. Pár kecske, juh, egy öszvér és két pizkos, rongyos asszony voltak a szállásadóink. Faedényben tálalt kecsketej a vacsora. Az odúban, amelyben megháltam, iszonyúan bonyolult illatok ringattak álomba.

Másnap főfájással ébredve, csüggedéssel gondoltam a még megteendő utamra, magam előtt járva az óriási hegyeket, amelyekkel meg kell küzdenem, mielőtt végcélomat, az oly poétikusan hangzó libanoni cédrusokat elérnem. Külön vezető kíséretében előbb völgybe le, aztán hegynek fel, hóval fedett szakadékok mentén szédítő magasságú sziklákat megmászva, végre 2500 méter magasságba jutva, összetört testünk kitarását lélekemelő látvány jutalmazta.

Messze távolban a kék tenger Tripolisz vidékével, alattunk magas hóval borított hegycsúcsoktól körülrárt nagy völgy és a nagy völgy mélyében apró cserjék.

Lassan, óvatosan ereszkedtünk le a völgybe, az apró cserjék szemlátomást nőttek előttünk. Nőttek, nőttek, amíg végre nagy terebélyes fákká lettek.

Tisztásra értünk. A tisztáson egy kicsi kápolna. A kápolna előtt egy maronita pap fogad bennünket és borral kínál.

Pihenés után körülnézünk a cédrus-erdőben. Néhány száz fiatalabb fa között nyolc darab 3000 éves cédrus pátriárka. Kortársai Salamon király műérzékének szolgálatába szegődtek, olyik a nagy templom mennyezetévé vált, egy másik a bölcs király háremének boudoir-falává lett. Ez a még élő nyolc darab dacol az évezredekkel.

Egynek-egynek átmérője 9 méter, törzsük már a föld színétől kezdve több részre ágazik, ágai oly szélesek, hogy kényelmesen járkalni lehet rajtuk. Tele is vannak vágdalva turisták neveivel. Az ősi fáknak gyönyörű magas és széles koronájuk van, gyümölcsük hasonlít a fenyőtobozhoz, fájuk illatos és törékeny.

Újabb időkben a kormány gondoskodott róla, hogy a régi fák ki ne pusztuljanak, sőt új csemetéket is ültetnek.

A cédrusoktól nyaktörő utakon, hegyen-völgyön, szakadékon és néhány falun keresztül, Tripolisz felé tartottam és ezt elérve, szíriai bolyongásom végét érte.

Ez útvonalon egy – hajdan nagy történelmi szerepet játszó – szekta ma már kiháló félben levő utolsó maradványára akadtam: a régi hírhedt és rettegett *hasisinek* ivadékaira, akik azonosak a keresztes hadjáratok idejében szereplő assassinokkal.

Összesen még vagy 5-600 család él belőlük és manapság közönséges szegény földművelők, akik csak múltjuknál fogva szolgálnak rá, hogy velük kissé bővebben foglalkozunk.

Mohamed próféta tanának terjesztése kezdetben nagy nehézségekbe ütközött. Az ósásziai hagyományok, különösen a lélekvandorlás, a reinkarnáció dogmái nem veszték ki a népek hitéből; sőt idővel annyira befolyásolták az iszlám tanait, hogy abban szakadás állott be – a siitizmus – amelyet mohamedán protestantizmusnak neveznek.

A siitizmusban több irány fejlődött. A legelterjedtebb egyike az *izmaeliták* szektája volt.

Alapítója: Izmail Ibn Dzsafar Assadik. Titkos szekta volt, amelynek féltve őrzött tanaiba a tagok 9 fokban lassan lettek beavatva. Allegorikus-misztikus korán-magyarázatok képezték a különböző fokokba való beavatás tárgyát. Arra tanították híveiket, hogy Istennek emberré lett szelleme Izmael családjában öröklődik, aki Ali 7-ik utóda.

A hetes szám szent. Miként Isten 7 eget, 7 planétát, 7 szint, 7 hangot teremtett, azonképp 7 imámot is, akiknek elseje Ali, 7-ike Izmael.

A világ teremtése óta 7 isteni törvényhozó volt, mindegyiknek 7 prófétája és minden prófétának 12 apostola az igaz tanok hirdetésére. A 12-es szám is szent. 12 zodiakális égi jel, 12 hónap van.

Izmael fia, Mohamed a szektáriusok részére kiváló iskolát létesített, amelyben a hívőket mind vallásilag, mind politikailag kiképezték. A tanítók nagy emberismerők voltak és tanítványaikkal nagyszerűen tudtak bánni. Színlelt vallásossággal, nagy tudással, behízelt és allegorikus beszédmodorukkal a tanítványok kíváncsiságát nagy ügyesen felkeltették. Ezt elérve, hűség és hallgatási esküt vettek ki tőlük és aztán lassan beavatták a próféták politikai céljaiba is. Vallás dolgában megmagyarázták nekik, hogy minden hitet kétféleképp lehet értelmezni, exoterikusan a tömeg számára, ezoterikusan a beavatottnak. Az iníciáltak minden hittételt elvethettek, csak a mahdiban kellett hinniük.

Plató és Arisztotelesz bölcséletével is megismertették őket.

Hívőket nemcsak a mohamedánok, hanem a keresztények és zsidók köréből is szereztek, főcéljuk lévén a politikai uralmat kézre keríteni.

Az izmaeliták között legismertebbek az *assassinek* voltak, akik 200 éven keresztül, különösen a kereszties hadjáratok idejében Szíriát, Palesztinát és Perzsiát vakmerő és kegyetlen gyilkolásaikkal rettegésben tartották.

Az assassinek titkos társulatának alapítója egy Hassan Sab-bah nevű fanatikus síita volt. Ez, beavattatván az izmaelita misztériumokba, éles eszével csakhamar átlátott ezek politikai céljain és cselszövényén. Hogy az uralmat teljesen magához ragadhassa, az izmaeliták rendfokait átalakította és egy újonnan alapított csoporttal kibővítette, fedawi néven, ami azt jelenti hogy önfeláldozók.

Fiatal, erőteljes, elszánt embereket toborzott, akiket a titkokba sohasem avattak be és csak arra neveltek, hogy főnökeik kezében vak eszközök lehessenek. Hogy miképp érték el az önfeláldozás és vak engedelmesség legmagasabb fokát a fedawiknál, íme, hallgassák meg. Ha főnöküknek – akit a hegy ura vagy a hegy örege néven ismertek – egy különösen vakmerő tett elkövetéséhez egy fedawira volt szüksége, – a kiszemelt egyént hasissal mámorba ejtették és részegsége közben a hegy urának palotájába szállították. E palota egy magas hegyormok által teljesen elzárt gyönyörű szép völgyben feküdt, telve mesés kertekkel, a kertekben remekül berendezett pavilonok és ezekben szebbnél szebb leányok.

E leányoknak az volt a feladata, hogy a mámoros assassint dúsan megvendégeljék és csábító viselkedéssel abba a hitbe ringassák hogy a paradicsomban van.

A kijózanodást megelőzve, újra hasis álomba merítették és lakóhelyére visszazállították.

Miután teljesen magához tért, a hegy ura maga elé idéztette, és értésére adta, hogy egyelőre a paradicsom gyönyöreinek csak ízelítőjét juttatta neki, de hajlandó örök időkre a paradicsomba való tartózkodást neki megengedni, ha a neki adott parancsot sikerül teljesítenie.

Az ura mérhetetlen hatalmában vakon hívó ember természetesen mindenre vállalkozott és hogy milyen sikerrel, azt számos orozva meggyilkolt kereszties vitéz tragikus halála igazolhatta.

A hegy öregje, hogy a tömeget az ő csodás képességeiről meggyőzze, óriási apparátussal dolgozott. Volt titkos galambpostája is, amelynek révén távoli eseményekről gyorsan értesült.

Egy ízben ilyen úton tudta meg, hogy egy perzsa kalifa ellene készül törni. Másnap a kalifa az ágya párnáján tört talált a következő sorok kíséretében: „amit ma fejed mellett találsz, holnap a szívedbe hatolhat.”

A keresztes hadjáratok történelméből tudjuk, mennyire félelmetes volt még az európai fejedelmek közt is a hegy öregének hatalma.

A megjelölt áldozatok legyilkolására kiküldött hasisin talpig fehér ruhában volt öltözve, piros övvel dereka körül, piros sapkával a fején; és tör volt a fegyvere,

A francia assassin szó, amely gyilkost jelent, állítólag a hasisinektől vette eredetét, akik önmagukat bateniaknak, azaz átitihletetteknek nevezték.

Röviden még két szektáról kívánok beszámolni, amelyekkel utamban találkoztam.

Az egyik *metuali* vagy *motuvali* néven ismeretes. Baalbek völgyében Tyrus és Szidon környékén laknak. Perzsa siitáktól származó heretikusok és Ali kultuszt üznek. Az a hitük, hogy Isten utoljára Aliban testesült meg és most a Napban székel. Különös rabulisztikával azt vallják, hogy Isten sohasem kívánhat embertől olyasvalamit, ami ennek nehezére esik vagy pláne erejét túlhaladja. Ha azt akarja, hogy valamiben engedelmessékedjünk neki, akkor megfelelő akaraterőt is ad nekünk az engedelmesség keresztülviteléhez.

Mások hibáiért bennünket Isten felelőssé nem tehet. Amit ő maga emberbe plántált, azt rossznak nem találhatja, mert az igazságtalanság, sőt kegyetlenség volna, ez pedig Istentől, aki tökéletes, fel nem tételezhető.

Bizonyára az ilyen elvek tették lehetetlenné a metualik Perzsiában maradását. Onnan kiűzve a Libanonba menekültek, ahol egy időben nagy hatalomnak örvendtek. De a maroniták és a török mohamedánok együttesen a gyűlölt metuali szomszéd ellen törve, azt majdnem kipusztították, úgy hogy ma alig vannak 25.000-en és mint szegény földművesek tengetik életüket.

Ma is gyűlölet tárgyai, főképp azért, mert szemükben minden idegen tisztátalan, akikkel egy tából nem esznek.

Ők magukat adlijeknek nevezik, ami igazságkeresőt jelent és meg vannak arról győződve, hogy amit ők tesznek, azt Isten rossznak nem tartja, mert azt Isten maga akarja.

Végül az ördögimádók szektájáról, a *jezidikről* néhány szót.

Ezek a kurdoknak egy ágazata. Számuk vagy 150.000. Vallásuk a Zendavestának, és a keresztény és mohamedán tanoknak keveréke.

Varázslatot űző nép hírében állnak. Nyelvük a kurd, de értenek arabul és törökül is.

Vallásuk alapítója Melek Tausz, szerintük egykoron bukott, de Istennel újra kibékült angyal, aki Jezid sejk neve alatt a földön járt.

Az a hitük, hogy Seitan Allahval egyelőre harcban van, de meg vannak arról győződve, hogy a kibékülés egy napról a másikra bekövetkezhet és ez esetben azok, akik a sátán kegyét nem keresték, pórul járhatnak. Azért ők, akik ismerik a mindenütt jelenlevő sátán nagy hatalmát és veszélyes voltát – kultusszal veszik őt körül.

A jezidik az ördögök egész hierarchiáját ismerik. Ha azt akarják, hogy fohászaik a Sátánhoz juszanak, közvetítő gyanánt a légi szellemeknek, a jaksáknak segítségét veszik igénybe.

Van egy igen különös éjjeli ceremóniájuk.

Egymás kezeit fogva nagy körben felállnak, papjuk a kör belsejében helyezkedik el. Majd tenyérébe csap és a sátánt dicsőítő énekbe fog. A sátán-himnusz eléneklése után a résztvevők kezdenek körben forogni, még pedig mindig gyorsabban és gyorsabban, közben nagyot ugorva a magasba.

E körbeforgást, légbegrást addig folytatják, amíg elszédülve, az ekstázis bizonyos fokát elérve, ki nem dőlnek. Fetregő állapotban önmagukat és egymást össze-vissza vagdossák.

Ez éjjeli varázsűző ceremónia után állítólag tüzes golyók láthatók a légkörben.

Olyanok, akik e rítus szemtanúi voltak, azt állítják, hogy borzadályos egy látvány és hogy hatása alatt még az erős idegrendszerű idegen is eszméletét vesztheti.

A jezidik ördögimádó kultuszának eredete iránt érdeklődtem, de ezirányú kutatásaim sajnos eredményhez nem vezettek; így csak önkényes kombinációként, Zoroaszter tanából kiindulva, próbálom magyarázatát adni e kultusz kifejlődésének.

Zoroaszter szerint két alaprincípium uralkodik e világon. Egyik a tiszta fény birodalma Ahuramazdával az élén, a másik a sötétség világa, amelynek feje Ahriman, – Seitannak is nevezve.

Ismert dolog, hogy Zoroaszter vallása a legmagasztosabb tanokat hirdette; hívőit óva intette, hogy a rossz szellem befolyásának ne engedjenek; a Zendaveszta majdnem minden imája e felkiáltással végződik: törjétek le, törjétek le Ahrimant! Nehezen tehető fel tehát, hogy e hit az ördögimádás kiinduló pontjául szolgálhatott volna. És mégis, nem a rosszul értelmezett igazságból lesz az eltévelyedés?

Talán az a körülmény, hogy az ország, amelyből a jezidiek származnak, a föld termékenysége – tehát a megélhetés – szempontjából két ellentétes részből áll, az egyik áldott termőföld enyhe klímával, vízzel bőven ellátva, – a másik száraz pusztaság, homokos sivatag a maga öldöklő forró szeleivel, amelyek az ember minden alkotási vágyát, energiáját elernyesztik, talán ez a körülmény volt a jó és rossz szellemben való hit különválásának kiinduló pontja.

Azok, akiknek az öldöklő éghajlatú kopár vidék volt a hazája, méltán azt hitték, hogy a sötét birodalom feje Ahriman, vagyis hogy Sátán az ő uralkodó szellemük és így annak tartoznak hódolattal, mint legfőbb hatalomnak.

Ismétlem, hogy az ördögimádási kultusz keletkezésére vonatkozó eszmemenetem csak föltevés és hálával veszem, ha egy, a teozófiában képzetesebb testvér plauzibilisebb magyarázattal fog szolgálhatni,

A jezidiek iránt való érdeklődésüket annyival inkább szeretném felkelteni, mert e népre vonatkozó adatokat keresve, több olyan jelle bukkantam, amely arra a föltevésre jogosít, mintha e jezidiek és az ősmagyarok között az ókorban valami közeli viszony létezett volna.

Nekünk, magyar teozófusoknak az összehasonlító valláskutatások terén hálásabb feladatunk nem igen lehet, mint nemzetünk ősvallásának felderítéséhez, esetleg egy új nézet segítségével, hozzájárulhatni.

A magyarság ősi fészke Ázsia belsejében keresendő. Népünk bizonyára ivadéka azon turáni szittyáknak, akik évezreden át a mész-perzsákkal hadakoztak és Irán keleti részébe való betöréseik alkalmával a zoroaszteri kultúrával megismerkedtek, A honfoglalás idejében a magyarok pogány vallása a sámánizmus volt, miként az egyes finnugor, török-tatár, mongol és tunguz néptörzsnél még ma is fennmaradt.

A jezidiek alaphite zoroaszterizmussal kevert sámánizmus.

Dussieux francia tudós 1839-ben „Essai hystorique sur les invasions des Hongrois” című munkájában a pogány magyarokról ennyit tudott: istent imádták, mint legfelsőbb lényt, azonkívül egy rossz princípiumban „Urdung”-ban és számos jó és gonosz szellemben hittek. Papjaik neve táltos volt.

Isten szó etimológiai magyarázata Izdan parz szóhoz vezet, mi többes száma jizdnek. Úgy látom, elég rokon hangzású a jezid névvel. A magyar rossz princípiumra az „Urdung” vagy „Erding”-ra, vagyis ördögre vonatkozólag megemlítem, hogy az ördögimádó jezidiek egyik faluját kurd földön ma is Érdeknek nevezik.

Van egy ördögtisztelő kurd törzs, taita nevű, egy másik törzsnél, a kizilbasoknál a papokat dédes vagy tétének hívják. Vajon nem a táltos szó jut eszünkbe? Ugyane kizilbasoknál Kurdisztánban egy hegy neve bazirkhani, egy szentjüket pedig baba bazürknek nevezik.

Nem hasonlít ez a *boszorkány* szónkhoz?

E rövid néhány adatból láthatják, hogy talán érdemes volna egy szaktudós figyelmét a jezidiek népére reáterelni. És ha abbéli reményem, hogy ez ismertetésem a magyar ősvallás kutatóinak hasznára válhatna, túl vérmesnek bizonyulna is, avval a tudattal fejezem be közleményemet, hogy mint magyar teozófus, hazámnak is, a teozófiának is szolgálni kívántam vele.

Ha mindent elveszítesz és ezáltal bölcsességet nyersz, akkor a veszteség: nyereséged.

Blavatsky : „Keleti drágakövek”